

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Aikio, Santeri

Title: Harrastelusta vetoapua historiantutkimukseen?

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja 2024

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Aikio, S. (2024). Harrastelusta vetoapua historiantutkimukseen?. Pohjolan historiankirjoitus : tiedeblogi Suomen ja muiden Pohjoismaiden historiografiasta, 31.5.2024.

<https://pohjolanhistoriankirjoitus.blogspot.com/2024/05/harrastelusta-vetoapua.html>

Pohjolan historiankirjoitus

Tiedeblogi Suomen ja muiden Pohjoismaiden historiografiasta - ISSN 2737-1948 / CC BY

[Etusivu](#)[Blogi & toimituskunta](#)[Kirjoita blogiin!](#)[Historiografista tutkimusta](#)

31.5.2024

Harrastelusta vetoapua historiantutkimukseen?

Santeri Aikio

Kyllähän siitä puhuttiin jo historian perusopinnot ja johdantokurssilla. Nimittäin siitä, että historiantutkimusta tai sitä läheisesti muistuttavaa työtä tehdään runsain määrin myös yliopistoyhteisön ulkopuolella. Asia ei kuitenkaan tuolloin tuntunut kovin merkittävältä luennoitsijoiden sivulauseissa – mehän olemme täällä oppimassa akateemikoiksi, mitäs ne amatöörihistorioitsijat enää meitä koskettavat? 1700-luvun ruotujakolaitosta käsittelevää pro gradu -opinnäytetyötä tehdessäni (2023) löysin itseni tilanteesta, jossa historian harrastelijoiden tekemä työ tulikin yhtäkkiä hyvin lähelle omaa tekemistäni. Aloin pohtia, kuinka paljon tieteen katveeseen jäävää tietoa noissa piireissä onkaan oikein tuotettu.

Joskus suhtaudumme akateemisen maailman ulkopuoliseen työhön kopeasti ja pidämme yliopistossa kehitellyn metodiikan ja seminaarikeskustelujen piiriin kuulumatonta harrastelua jotenkin huonompana historiana. Hivenen provokatiivisesti aloitin tämän tekstin itsekini! Terve kritiikki kuuluu tietysti asiaan. Mutta samahan pätee – jopa enemmän – akateemisen tutkimuksen tuotoksiin. Harrasteprojekteihin ei yleensä ole asianmukaistakaan kohdistaa arvostelua samoin perustein kuin tieteelliseen tutkimukseen, niitä ei ole tehty keskustelemaan tieteellisen tutkimuksen kanssa. Tämä ei kuitenkaan nähdäkseni tarkoita, etteikö tiede silti voisi joissain tilanteissa keskustella näiden projektien kanssa. Tällöin kritiikin on vain tarkoitettava sen arvioimista, onko käytettäväksi harkitsemamme tietokanta, tulkinta tai mikä tuotos sitten onkaan kyseessä, riittävän perusteltu. Siis sitä, mitä hyvä lähdekritiikki yleensäkin on. Turhanaikaiset ennakkoluulo ja ”akateemiset natsat” on silloin syytä jättää naulaan.

Toisinaan nimittäin saatamme havaita, että harrastelijakin on tuottanut jotain hienoa ja uutta. Parhaimmillaan tieteen ulkopuolinen harrastekenttä puskee tieteellistä tutkimusta eteenpäin ja uusille urille. Klassikkoesimerkkinä akateemisen ja sanokaamme populaarin historian kohtaamisesta voi mainita Jorma Kalelan havainnot Paperiliiton historiankirjoituksen (1986) yhteydessä 80-luvulla. Ulkopuolelta tulleet käsitykset laajensivat akateemista ajatusta siitä, mitä historia on ja voi tutkia. Oma kokemukseni ei ehkä ole näin urauurtava tai paradigmaa ravisteleva, mutta omaa työtäni se vei eteenpäin.

Graduni yksi alkuperäinen ajatus oli kartallistaa sotilasvirkataloja ja -torppia 1700-luvun Varsinais-Suomessa. Näin toki teinkin, mutta sain yllättäen huomattavaa apua eräältä historian harrastajalta. Satunnaisesti kirjallisuutta ja aineistoja googlailllessani löysin varsin tuoreen (2022-) projektin. Päivätyökseen nukketheateritaiteen parissa työskentelevä Hannu Räisä, Kuninkaallisen Nukketheaterin perustaja oli kiinnostunut sotilasvirkataloista pari vuotta aikaisemmin. Kiinnostus oli poikunut Google Maps -pohjaisen karttaprojektin ([linkki](#)), jossa kaikki Suomen ja jo iso osa Ruotsinkin sotilasvirkataloista oli kartallistettu.

Pohjolan historiankirjoitus

Tarkastele profiilia

BLOGIARKISTO

[elokuuta 2024 \(1\)](#)[kesäkuuta 2024 \(1\)](#)[toukokuuta 2024 \(1\)](#)[huhtikuuta 2024 \(1\)](#)[maaliskuuta 2024 \(1\)](#)[helmikuuta 2024 \(1\)](#)[tammikuuta 2024 \(1\)](#)[joulukuuta 2023 \(1\)](#)[marraskuuta 2023 \(1\)](#)[lokakuuta 2023 \(1\)](#)[syyskuuta 2023 \(1\)](#)[elokuuta 2023 \(1\)](#)[kesäkuuta 2023 \(1\)](#)[toukokuuta 2023 \(1\)](#)[huhtikuuta 2023 \(1\)](#)[maaliskuuta 2023 \(1\)](#)[helmikuuta 2023 \(1\)](#)[tammikuuta 2023 \(1\)](#)[joulukuuta 2022 \(1\)](#)[marraskuuta 2022 \(1\)](#)[lokakuuta 2022 \(1\)](#)[syyskuuta 2022 \(1\)](#)[elokuuta 2022 \(1\)](#)[kesäkuuta 2022 \(1\)](#)[toukokuuta 2022 \(1\)](#)[huhtikuuta 2022 \(1\)](#)[maaliskuuta 2022 \(1\)](#)[helmikuuta 2022 \(1\)](#)[tammikuuta 2022 \(1\)](#)[joulukuuta 2021 \(1\)](#)[marraskuuta 2021 \(1\)](#)[lokakuuta 2021 \(1\)](#)[syyskuuta 2021 \(1\)](#)[heinäkuuta 2021 \(1\)](#)[kesäkuuta 2021 \(1\)](#)

TUNNISTEET

1500-luku

Kuvassa on kartallistettu Turusta Uudellemaalle johtavan maantien varteen sijoittuneita rustholleja (siniset pallukat) ja jalkaväkiruotuja (punaiset pallukat). Numerointi vastaa ruotunumerointia, jota käytettiin pääkatselmusruullissa. Pienemmällä pallukalla on merkitty sotilas- ja rakuunatorpat, jotka olen yhdistänyt viivalla ruodun kantatilaan/rustholliin. Lisäksi kuvassa näkyy Turun jalkaväkirykmentin everstin virkatalo Kuusisissa ja Henkirakuunarykmentin henkilökomppanian toisen korpraalikunnan korpraalin puustelli Mattelmäki. Jälkimmäisen puustellin tunnistamisessa Räisän karttaprojekti oli avainasemassa. Kartallistamisesta lisää pro gradu - tutkielmassani.

Oma työni helpottui huomattavasti, kun pystyin tarkistamaan valmiista kartasta käytettävissä oleviin alkuperäislähteisiin nojaten, että itseäni kiinnostaneet kohteet oli kartallistettu oikein, ja sen jälkeen saatoin käyttää Räisän karttaa huoletta hyväkseni. Projektin löytyminen oli kuitenkin ennen kaikkea sattuman kauppa. Räisän karttaprojekti tuli Googlessa vastaan jossain aikaisintaan hakutulosten viidennellä välilehdellä, saattoi olla kauempanakin. Normaalistihan selailua ei jatketa juuri ensimmäistä välilehteä pidemmälle. Lisäksi Räisä oli avannut karttapohjansa nettiin vasta kun oma työni oli jo hyvässä vauhdissa, kirjallisuus ja lähdeaineistot oli leijonanosaltaan etsitty ja analyysi käynnissä.

Historian opinnoissa painotettu systemaattisen läpikäynnin metodi tyssää internetin hakukoneissa siihen, että osumia tulee tavallisesti tuhansia. Lisäksi samat hakusanat saattavat eri kerroilla tuottaa eri osumat, tai ainakin niiden järjestys voi vaihtua. Tuuri on siis vahvasti pelissä mukana. Ja nytkin tätä blogia varten minun piti etsiä linkki Räisän karttaprojektiin omasta gradustani, enää se ei noussut Google-haun ensimmäisille viidelle sivulle.

Asia herätti jo gradua tehdessäni mielessäni paljon jatkopohdintaa. Kuinka paljon tällaista todella hyödyllistä pohjatyötä on jo tehty, kuinka paljon harrasteprojekteista voisi saada tukea tutkimuksen edellytyksiä rakentavaan metatyöhön, jos vain nämä projektit olisivat helposti löydettävissä! Hullunkurista kyllä, tietoyhteiskunnassa tuntuu välillä, että paras tapa kätkeä tieto on laittaa se nettiin. Valtavaan informaatiomassaan se sekoittuu, hukkuu ja unohtuu. Toisaalta tuskinpa tällaiset projektit tulisivat edes sattumalta vastaan, jollei niitä voisi poimia algoritmien syöttämistä hakutuloksista oman työpöydän äärestä. Olohuoneen seinälle viritelty nuppineulakartta tuskin olisi kenenkään muun kuin tekijänsä nähtävissä.

Olisiko historian harrastajien tuotoksien saavutettavuutta pohdittava akateemisissa piireissä nykyistä enemmän? Vai olemmeko tyytyväisiä siihen, että harrastelijat harrastelevat ja akateemikot tutkivat? Sekin on varmasti ihan ok, pysyköön suutari lestissään ja mitä näitä nyt on. Kääntöpuolena on se, että eri tahoilla tehdään paljon turhaa päällekkäistä työtä. Sitä ei varmasti voida täysin koskaan välttää, mutta kenties edes jonkin verran? Erityisesti varhaismodernin ajan ja vanhempien aikojen historia on hyvin fragmentaarista. Lähdeaineistot ovat nykypäivän katsannosta käsin kirjoitettuna ja toisinaan huonokuntoisina ”vaikeita”. Yleisesityksistä on monin paikoin edettävä paikallishistorioihin ja henkilöhistoriaan asti, jos haluaa muodostaa laajan kokonaiskuvan. Tietysti asia riippuu aihepiiristä ja näkökulmasta. Joka tapauksessa tutkimusprojektiin lähtiessä sitä on kiitollinen kaikesta, mitä hankkeen pohjaksi on kasattavissa.

Yhä laajempien digitoitujen aineistojen avautuminen suurelle yleisölle lisää todennäköisesti historian harrastajien ja heidän tekemiensä projektien määrää edelleen. Tekoälyn ja digitaalisen historian tutkimuksen kehitys saattaa lisätä mahdollisuuksia tieteellisen keskustelun ulkopuolelle jäävien tutkimusprojektien hyödyntämiseen, jos akatemiassa päätetään siihen tarttua.

Santeri Aikio on elokuussa 2023 Jyväskylän yliopistosta, historian pääaineesta valmistunut filosofian maisteri, joka on työskennellyt lukio-opettajana ja vapaana tutkijana niin opintojensa aikana kuin niiden jälkeenkin. Aikion historialliset

- 1600-luku
- 1700-luku
- 1800-luku
- 1900-luku
- 1980-luku
- aateli
- aatelisto
- Ahvenkoski
- Aleksanteri I
- Alpo Silander
- Anders Josef Europaeus
- Anders Lizelius
- arkistolaitos
- August Ludwig von Schlözer
- baltiansaksalaiset
- Edvard Rodhe
- Eino Jutikkala
- Emanuel Linderholm
- Ernst Gustaf Palmén
- etnologia
- Eva Österberg
- Fredrika Dorotea
- Gabriel Rein
- globaalihistoria
- Heikki Ylikangas
- Helsingin yliopisto
- henkilöhistoria
- henkirikos
- Henrik Gabriel Porthan
- Henrik Klaunpoika Horn
- Herman Lundström
- Herman Råbergh
- Hilding Pleijel
- historia
- historiakulttuuri
- historiakuva
- historiallinen fiktio
- historiallinen kriminologia
- historian harrastaminen
- Historian ja etnologian laitos
- Historian laitos
- historiankirjoituksen historia
- historiankirjoitus
- historiantutkijat
- historiantutkimus
- historiografia
- Hjalmar Holmquist
- Horn-suku
- isoviha
- Itä-Suomi
- Jaakko Gummerus
- Johan Bilmark
- Johan Jakob Nordström
- Johan Wilhelm Ronimus

kiinnostuksenkohteet vaihtelevat eilispäivästä esihistoriaan, ja seuraavaksi hän on aloittelemassa väitöstutkimusta ruotujakoisen sotaväen aliupseereista ja korpraaleista Suomessa Ruotsin ajan lopulla.

Kirjallisuus

Aikio, Santeri, *Ruotujakolaitos tilallisena organisaationa Varsinais-Suomessa 1700-luvun lopulla*. Pro gradu -opinnäytetyö. Jyväskylän yliopisto 2023. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202305243204>

Kalela, Jorma, *Näkökulmia tulevaisuuteen. Paperiliiton historia 1944–1986*. Paperiliitto 1986.

Pvm. 3.1.5.24

Tunnisteet: 1700-luku, historian harrastaminen, historian tutkimus, kartallistaminen, sotilasvirkatolot

Uudempi teksti

Etusivu

Vanhempi viesti

Juhana-herttua
 Juho Rudolf Koskimies
 Juho Vesainen
 Jyväskylän yliopisto
 Kaarlo Blomstedt
 kansanelämä
 kansatiede
 Karjala
 Karl Adolf Appelberg
 kartallistaminen
 kirkkohistoria
 kolmisäätyoppi
 konservointi
 kriminologia
 kruunu
 kulttuurihistoria
 kuolemanrangaistus
 Kustaa IV Adolf
 Kuurinmaa
 lehdistö
 lehdistöhistoria
 lesket
 Lund
 luonnonväriaineet
 luterilainen yhtenäiskulttuuri
 maanluovutus
 maanomistus
 maataloushistoria
 maatilaperimys
 mahtivaltio
 Martti Ruuth
 Matthias Akiander
 Mauno Jokipii
 mentaliteettien historia
 mentaliteettihistoria
 metodologia
 mikrohistoria
 muinaismuistohallinto
 muinaistutkimus
 muistitieto
 museot
 nationalismi
 oikeushistoria
 paikallis- ja maakuntahistoria
 papinlesket
 papisto
 perimyskäytänteet
 Pohjoismaat
 porvaristo
 professionalisoituminen
 professori
 rajat
 rauha
 rauhansopimukset

rikos

rikoshistoria

Routledge

Ruotsi

Ruotsin valtakunta

sanomalehdet

Santeri Ingman

Santeri Ivalo

sosiologia

sota

sotahistoria

sotilasvaltio

sotilasvirkatalot

Suomen historia

Suomen historiankirjoitus

Suomen suuriruhtinaskunta

Suomenkieliset Tieto-Sanommat

Suomi

suuri Pohjan sota

sääty

sääty-yhteiskunta

Taalainmaa

talollinen

talonpoika

talonpoikainen vapaus

talonpojat

taloudellisen ajattelun historia

taloushistoria

tilaperimys

toimijuus

torpat

Turku

Turun Akatemia

tutkimusetiikka

uuden ajan alku

Uudenkaupungin rauha

vaatetutkimus

vaatteet

valtionarkeologit

valtionrakennus

valtiosääntö

Vanha Suomi

varhaismoderni aika

Veli Verkko

Venäjä

verkatehdas

veronkanto

verotus

vertailu

Viipuri

Viro

vuorovaikutus

väitöskirja

väitöskirjat

2.9.2024 klo 13.35

Pohjolan historiankirjoitus: Harrastelusta vetoapua historiantutkimukseen?

väitösohjaaja

väkivalta

värit

värjärit

Åbo Akademi

Teema: Picture Window. Sisällön tarjoaa Blogger.